

ریسک پنهان عبارت بارنامه‌ای در تجارت

پدرام علی زاده

یادداشت

پول مدرن در بوته نقد

مرتضی فاخری - نظام پولی حاکم بر اقتصاد مدرن، در دهه‌های اخیر به یکی از کانون‌های اصلی نقد اقتصادی و نهادی تبدیل شده است. این نظام که بر پایه سازوکارهای اعتباری و بانکداری ذخیره جزئی شکل گرفته، توانسته است رشد اقتصادی چشمگیری را در بسیاری از جوامع ممکن سازد، اما در همان حال، ناپایداری‌های ساختاری، نابرابری‌های توزیعی و بحران‌های دوره‌ای را نیز به همراه آورده است. پرسش بنیادین این است که آیا می‌توان چارچوبی جایگزین برای سازمان‌دهی پول و انگیزش‌های حاکم بر آن تصور کرد که هم کارآمدی اقتصادی را حفظ کند و هم از لغزش‌های اخلاقی و نهادی موجود بکاهد. در این میان، سنت اسلامی با دو نهاد کلیدی ربا و زکات، ظرفیتی را عرضه می‌کند که کمتر مورد توجه نظام‌های اقتصادی معاصر قرار گرفته است. نوشتار حاضر می‌کوشد با تحلیل مفهومی چالش‌های بنیادین پول مدرن، مسیرهای اصلاحی پیشنهاد شده توسط اندیشمندان و کنشگران را مرور کند و در نهایت، نقشه راهی برای گذار به وضع مطلوب ترسیم نماید. نخستین و شاید بنیادی‌ترین چالش پول مدرن، امکان تبدیل شدن بدهی به ابزار پرداخت است. در نظام بانکی متعارف، نهادی که از اعتبار و توانایی خلق بدهی معتبر برخوردار است، می‌تواند با بدهکار کردن خود، پول خلق کند. این سازوکار، رانتی عظیم را برای بانک‌های تجاری و نهادهای مالی پدید می‌آورد و مرز میان پول و بدهی را به شدت مخدوش می‌سازد. از منظر اقتصادی، این خلق پول درونی، کنترل سیاست‌گذار پولی بر حجم نقدینگی را تضعیف می‌کند و زمینه شکل‌گیری حباب‌های اعتباری و بحران‌های مالی را فراهم می‌آورد. اما پیش از آن، این پرسش مطرح است که آیا تمایز میان پول و بدهی، ارزشی ذاتی دارد یا صرفاً یک قرارداد فنی است. سنت اسلامی در این زمینه حساسیت قابل توجهی از خود نشان داده است. تأکید بر شرط قبض در برخی معاملات مانند قرض، مضاربه و بیع صرف، همچنین ممنوعیت پرداخت رسید به جای پول در برخی روایات، نشان‌دهنده اهتمام اسلام به حفظ تمایز میان پول و بدهی است. در واقع، اسلام به جای نهی مستقیم از خلق بدهی، با ایجاد محدودیت‌های نهادی، امکان تبدیل شدن بدهی به پول را از میان برده است. این رویکرد غیرمستقیم، ظرفیتی مفهومی دارد: به جای مبارزه با پیامد، به سراغ سازوکار می‌رود و شرایطی را برقرار می‌کند که در آن، بدهی نتواند کارکرد پولی پیدا کند. در نتیجه، آنچه در نظام مدرن به عنوان «پول» شناخته می‌شود...

ادامه در صفحه ۲

مدیریت مرز تجاری دوغانرون همچنان در اغماء

مرز «دوغانرون» ظرفیت عبور روزانه ۲ هزار کامیون با معطلی تا ۴۰ روز!

گزارش **عالم** بررسی می‌کند:

سه سناریوی بالقوه برای آینده انرژی سبز

تشدید رقابت سبز بین واشنگتن و پکن